

ФЕСТИВАЛЬНО-КОНКУРСНІ АКЦІЇ КОЛЕКТИВНОГО МУЗИКУВАННЯ ЛЬВІВЩИНИ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ БАЯНО-АКОРДЕОННОГО МИСТЕЦТВА

У статті висвітлюється фестивально-конкурсний рух ансамблево-оркестрового виконавства на народних інструментах за участю баяно-акордеона Львівщини. Проводиться панорама різножанрових, різнопланових та різностатусних мистецьких заходів Львівщини, в яких активну участь беруть творчі колективи регіону різного рівня виконавства та складів, а також окремі фахівці в якості членів журі.

Ключові слова: баян-акордеон, ансамбль, оркестр, конкурси, фестивалі.

Shafeta V. Festival-competition collective actions music Lviv in the context of ukrainian school bayan accordion art. The article highlights the festival-contest-movement orchestral ensemble performing folk instruments with bayan-accordion Lviv. A panorama of various genres, diverse and rizonstatusnyh art events in Lviv region in which active burut ensembles region different level performers and warehouses, as well as individual experts as members of the jury.

Key words: bayan-accordion, ensemble orchestra, competitions and festivals.

Постановка проблеми. Конкурси та фестивалі традиційно є мірилом професійності та виконавського успіху, спрямованості й активності громадянської та національно-патріотичної позиції виконавців чи виконавських колективів. В сучасній Україні великим різноманіттям відрізняються виконавські конкурси та фестивалі, у яких номінуються інструментальні, оркестрово-хорові та хореографічні колективи, а також солісти у супроводі інструментальних ансамблів з баянами-акордеонами у складі. Водночас, вагомими характеристиками діяльності баянних колективів Львівщини є успішність їх представництва серед дипломатів, лауреатів, організаторів, членів журі та почесних учасників оглядів, фестивалів, конкурсів різного рівня, що мають серед номінацій ансамблі та оркестри.

Аналіз останніх досліджень. Звертання до окресленої проблематики музикознавців-фахівців є одиничними, серед них переважають регіональні дослідники-етузіасти. Вагомий внесок у дослідження тенденцій розвитку баянно-акордеонного виконавства, освіти та творчості на Львівщині здійснили А. Боженський [3], А. Душний [6; 7], Д. Кужелєв

[9], Р. Кундис [10], А. Онуфрієнко, Я. Олексів, Б. Пиц [17], О. Сергієнко [19], М. Черепанин, І. Фрайт [20], Ю. Чумак [21], В. Шафета [22], О. Якубов та ін.

Вагомими напрацюваннями є розвідки А. Душного, Н. Гатайло-Мазур та Ю. Чумака, у яких аналізується творчість «Прикарпатського дуєту баяністів» [7; 21], творчість Е. Мантулева [20] та А. Онуфрієнка [6], виступи Д. Кужелева, Л. Пасічняк [13], М. Михаця [11] та ін. у контексті науково-практичних конференцій, приурочених до вшанування видатних представників Львівської баянної школи.

Дані про мету, характер, перебіг, результати творчих змагань та оглядів (у яких, зокрема, представлено баянно-акоредонні колективи Львівщини) висвітлюють довідникові видання А. Басурманова [1], М. Давидова [4], А. Семешка [18], та в найбільшій мірі – А. Душного та Б. Пица [8], дисертаційне дослідження Р. Безуглої [2], посібник В. Понікарової [15], наукові розвідки П. Дрозди [5], Л. Посікіри [16], водночас, вони фігурують у виданнях, присвячених окремим навчальним закладам, матеріалах низки тематичних науково-практичних конференцій, присвячених діяльності Львівської баянної школи, та в репортажних повідомленнях низки популярних періодичних видань. Однак номінації конкурсних змагань, де фігурують ансамблеві склади, наявні далеко не в кожному з професійних конкурсів, а аналіз представництва та виконавського рівня баянних колективів досі залишається поза увагою аналізу фольклорно-самодіяльних та естрадних мистецьких оглядів та змагань.

Важливими джерелами дослідження репертуару є афіші й буклети концертів, конкурсних змагань, сайти окремих виконавських колективів, інтерв'ю, спогади, архіви навчальних, клубних та концертних інституцій, приватні документи та рукописні музикалії.

Мета статті полягає у висвітленні різнопланового конкурсно-фестивального руху ансамблево-оркестрового мистецтва Львівщини за участю баянна-акордеона та низки колективів в контексті національної школи гри на народних інструментах.

Виклад основного матеріалу. Інформацію, про колективи регіону з баянами у складі та інструментальними ансамблями, що діяли при них як самостійні концертні одиниці, знаходимо у радянських виданнях повоєнного періоду та архівних матеріалах [8, 70–75]. Так, **Заслужений Прикарпатський ансамбль пісні і танцю «Верховина»** під орудою Юліана Корчинського у 1957 р. брав участь у Всесвітньому фестивалі молоді і студентів у Москві. До складу колективу як інструментальна складова та самостійна концертна одиниця входив ансамбль баянів-акордеонів у складі: І. Назаров, Г. Радько, Е. Мантулев, В. Уткін.

У 1967 р. оркестр народних інструментів у Львівській консерваторії під орудою В. Воеводіна здобув друге місце у конкурсі-огляді студентських оркестрів України [16]. Оркестр брав участь у конкурсах-оглядах студентських колективів 1977, 1981, 1986 рр. У період керівництва Л. Дrajниці оркестр народних інструментів завоював II-е місце на республіканському огляді-конкурсі творчої майстерності ВНЗ культури та мистецтва у 1986 р. та був нагороджений Почесною грамотою Міністра культури України.

Серед найбільш ранніх українських мистецьких змагань, у складі якого фігурували народно-інструментальні ансамблі Львівської області фольклорного спрямування з баянами у складі став Перший огляд-конкурс українських народних музичних колективів «Троїстої музики» (Київ, 1970), лауреат – **оркестр народних інструментів палацу культури ВГО Електрон** (художній керівник Г. Казаков).

Ансамбль пісні і танцю «Підбужанка» брав участь у обласній декаді танцю, (1978), обласному огляді художньої самодіяльності шкіл Дрогобицького району (1979), обласному огляді дитячої творчості (1980), обласній декаді танцю, республіканському телефестивалі «Пісня скликає друзів» (1981), обласному фестивалі народної творчості (1984), Всесоюзному огляді самодіяльної художньої творчості (жовтень – 1983-травень 1985 рр., в ході огляду ансамблю було присвоєне звання «народного колективу» [14, 40–41, 58].

Серед непрофесійних колективів з баянами у складі у Другому Всесоюзному Фестивалі народної творчості (1987) брав участь **народний самодіяльний ансамбль танцю «Водограй»** Дрогобицького міського будинку культури ім. І. Франка.

Народний вокально-хореографічний ансамбль «Пролісок» Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка є дипломантом багатьох міжнародних та всеукраїнських фестивалів і конкурсів: Всесвітніх фестин бойківського краю (Турка, 1996); Міжнародного фестивалю «Лесина пісня» (Луцьк 1996, 1998); Всеукраїнського звіту творчої молоді (Київ); Міжнародного студентського фестивалю (Жешув, Польща, 1996) та «Лемківська ватра» (Польща, 1998, 1999); Міжнародного фестивалю «Гармонія – 99», (Лімбург, Німеччина, 1999); Міжнародного регіонального фестивалю української культури «Над Ославою – 2002» (Мокре, Польща, 2002), «Festi Majorca – 2005», (Фігейра да Фош, Португалія, 2005), «Fêtes de Vivne» (Діжон, Франція, 2005) «Serata Antika» (Петіна, Італія, 2006), «Ніч на Івана Купала» (Крукланки, Польща, 2010).; Міжнародного грант-проекту «Танцювальним хором зносимо кордони» (Польща – Україна, 2005, 2006), «Заспі-

ваймо, затанцюймо та з'єднаймо руки» (Україна – Польща, 2006, 2007); володар *Garand-prix* I-го Всеукраїнського конкурсу «Кришталевий Трускавець» (Україна, 2006). «Пролісок» – учасник телетурніру «Сонячні кларнети» (Київ), програми «Інтербачення», концерту у Кремлівському палаці з'їздів та на ВДНГ (Москва) [4, 504–505].

Однак справжній розмах успішного представництва в контексті конкурсного руху національного та міжнародного рівня серед колективів регіону спостерігається від доби незалежності (1990-ті – 2010-ті рр.), причому у переліку здобутків колективів усіх напрямків функціонування є різноспрямовані творчі змагальні акції. Низка ансамблів та оркестрів Львівщини з баянами-акордеонами у складі здобули звання дипломантів, лауреатів регіональних, всеукраїнських (національних), поліетнічних, міжнародних конкурсів професійно-академічного спрямування.

Талановитий композитор та виконавець – акордеоніст та сопілкар Р. Стахнів є учасником і лауреатом міжнародних та Всеукраїнських конкурсів у складі дуету баяністів-акордеоністів (разом з В. Мицаком), а також мішаного **квартету народних інструментів** ДДПУ ім. І. Франка у складі Р. Стахнів (сопілка), В. Мицак (баян), Л. Оліярник (бандура), Ю. Дякунчак (контрабас) під керівництвом заслуженого діяча естрадного мистецтва України А. Душного.

Оркестр української класичної та фольклорної музики під орудою М. Пуцентелли (Дрогобич) – тричі ставав Лауреатом Всеукраїнських конкурсів колективів музичних закладів України.

Конкурсні акції різних рівнів, у яких задіяні колективи Львівщини яскраво ілюструє діяльність **«Прикарпатського дуету баяністів»** (у складі викладачів Дрогобицького музучилища В. Чумака та С. Максимова). Ансамбль здобув перші премії у конкурсах, що відбувалися у містах Івано-Франківськ (республіканський рівень, 1980), Ржев (міжнародний конкурс, Росія, 1995), Ланчіано (Італія, міжнародний конкурс, 2011) та Львів (конкурс викладачів вищих навчальних закладів культури і мистецтв Львівської області, 1996). Володар «Гран-прі» Всеукраїнського фестивалю-конкурсу мистецтв «Кришталевий Трускавець» (Трускавець, 2011). Колектив активно гастролює у Польщі, Англії, Італії, Канаді, Німеччині, Австрії [7; 21].

Серед цих колективів із баяном у складі слід виділити **ансамбль народної музики «Барви Карпат»** (Дрогобич, художній керівник С. Максимов), який на другий рік свого функціонування, у 1990 році, став переможцем на фестивалі-конкурсі в місті Анапа (Крим). У 2007 році ансамбль народної музики «Барви Карпат» став володарем Гран-прі на Всеукраїнському конкурсі виконавців на народних інструментах

ім. А. Онуфрієнка (Дрогобич, ДДМУ). Колектив систематично представляє Україну на міжнародних мистецьких форумах у Японії, Німеччині, Італії, Польщі, Чехії і являється візиткою будь-якої акції на національному рівні [8, 49; 22, 15–16].

Народний фольклорний ансамбль «Джерела Карпат» неодноразово брав участь у міжнародних мистецьких акціях: у фестивалях української пісні «Золоті трембіти» (Трускавець, 1988, 2000), «Громада» (Львів, 1989, 1992), дипломант фестивалю «Вінок дружби» (Могильов, 1999), Всесвітнього фестивалю фольклору «Київ – 90», фестивалю «Перші бойківські фестини», творчому звіті колективів Львівщини у Києві (Палац Україна, 1999), а також є лауреатом і дипломантом низки творчих змагань – дипломант Других Всесвітніх бойківських фестин «З чистих джерел» (1997), V-го Гуцульського фестивалю (м. Путила, 1996, Гран-Прі); фестивалів «На хвилях Світязя» (2000, диплом) та Міжнародного пісенного фестивалю «Доля» (Трускавець, 2000, диплом), лауреат фестивалю музики «Музична скарбниця» (2001), фестивалю фольклорних колективів прикордонних зон м. Радимно, (Польща, Гран-прі 2003), II-го Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних інструментах ім. А. Онуфрієнка (Дрогобич, ДДМУ, 2009, диплом I-го ступеня) [8, 49–50].

Колективи, які в своїй діяльності примикають до естрадних форм музикування та синтетичних поєднань з ними фігурують як учасники іншої жанрової групи творчих змагальних міроприємств. **Оркестр українських народних інструментів «Намисто»** Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького відомий своїми виступами у багатьох фестивалях та концертних програмах як в Україні, так і за її межами. Оркестр представляв художні колективи Львівщини на міжнародних виставках-ярмарках «Агро-Експо» у 2004 – 2005 роках (Київ). У жовтні 2004 року колектив «Намисто» став лауреатом II-ої премії заключного етапу Всеукраїнського фестивалю-конкурсу художньої творчості «Софіївські зорі» серед аграрних вищих навчальних закладів, а у 2005 році був почесним учасником заключного гала-концерту такого ж фестивалю у Національному палаці «Україна» (Київ). В червні 2007 року оркестр побував на гастролях в Чехії, а в липні – в Португалії. В жовтні 2007 року оркестр здобув диплом II-го ступеня заключного етапу Всеукраїнського фестивалю-конкурсу художньої творчості «Софіївські зорі» серед аграрних вищих навчальних закладів (Умань). У лютому 2008 року оркестр народних інструментів «Намисто» представляв своє мистецтво на гастролях у Словаччині (Пряшів) та Італії (Атіна, Касіно, Венеція) [8, 53].

Перша перемога і слава прийшли до **фольклорно-естрадного гурту «Львівські музики»** на фестивалях «Червона Рута» (1989) та «Золоті Трембіти» (1996), де вони стали лауреатами.

Професійний **академічний інструментальний ансамбль солістів-інструменталістів «Високий замок»** Львівської обласної філармонії неодноразово працював у перебігу міжнародних фольклорних фестивалів: ретро-пісні ім. Б. Весоловського (Львів, 1996), «Схід-Захід» (Зельона Гура, Польща, 2000), «VIII Eurofolk» (Замосць, Польща, 2000), «Молоді митці» (Байройт, Німечина, 2005, 2006), «Чисті джерела Бугу» (Верхобуж, 2008), «Майдан» (Київ, 2005), «Віртуози» (Львів, 2000, 2009), «Фестиваль камерних ансамблів» (Варшава, Польща, 2007) [8, 48].

Серед здобутків гурту **Львівський фольк-бенд «Бурдон»** – участь у багатьох етнічних фестивалях в Україні, Польщі, Білорусі, Росії, Німеччині та Угорщині. Зокрема, українські фестивалі: Флюгери Львова (2003, 2006); Світ Традицій (2003); Європа-Центр (2005); Шешори (2004-07); ЕтноЕволюція (2007); Країна Мрій (2007) та білоруський медієваль фест Навагрудак (2004, 2006). Серед польських найпомітніші: Lemkowska Watra (2003); Bart Folk Fest (2006); XII Jaz Festiwal Muzyki Improwizowanej (Zabrze, 2006); Ukraina Viva (Wroclaw, 2006); Mikołajki Folkowe (Lublin, 2006). В Угорщині представляли українську музику і традиційні танці на фестивалі Esztenás 2007 у Мішкольці.

На Львівщині відбувається значна кількість мистецьких змагальних акцій, які передбачають можливість участь баянно-акордеонних колективів різного спрямування, у яких представники Львівщини постають як організатори творчих подій.

Найбільш традиційними є *районні, міські, регіональні, обласні огляди непрофільних навчальних та аматорських колективів клубної системи, народних домів, громадських організацій, Будинків та палаців системи ДЮТ*, які дають можливість виявити творчий потенціал виконавських груп, винести його на масштабну сцену, стимулювати кращі досягнення відповідних установ, колективів та їх керівників лауреатськими званнями, виявити найбільш успішних з них з метою подальшого творчого розвитку, професійного орієнтування чи комерціалізації діяльності.

Сучасний етап представлено такими акціями, як фестиваль «Джерельце» (у Кам'янці-Бузькій), Обласний фестиваль-конкурс музичних колективів «Музична скарбниця» (Львів, Палац культури ім. Г. Хоткевича), Обласний огляд-конкурс вокальних ансамблів та ансамблів пісні та музики (Львів, Обласний центр Народної творчості), Всеукраїнський конкурс дитячої, юнацької і молодіжної творчості «Кришталевий Трус-

кавець», Всеукраїнський фестиваль-конкурс мистецтв «Джерела Моршина» та «Мелодії Підкаменя».

Окрему підгрупу серед них становлять фестивалі пісенної творчості, де виконання можливе за участю народно-інструментальних колективів. До таких належать фестивалі української пісні «Золоті трембіти» (Трускавець), Міжнародний пісенний фестиваль «Доля» (Трускавець), регіональний шкільний фестиваль дитячої пісні «Ми діти твої, Україно!», присвяченому Дню матері (Дрогобич), ретро-пісні ім. Б. Весоловського (Львів).

Вищим етапом фахової спеціалізації є *районні, міські, регіональні, обласні огляди досягнень фахових музичних навчальних закладів та академічні виконавські конкурси національного та міжнародного рівня з ансамблево-оркестровими номінаціями.*

З ініціативи кандидата педагогічних наук, члена-кореспондента МАНПО, заслуженого діяча естрадного мистецтва України А. Душного було засновано Відкритий регіональний (Всеукраїнський з 2010) конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття» (Старий Самбір 2005, 2008; Дрогобич 2010, 2011), міжнародний конкурс «Акорди Львова» (Львів, 2006), Всеукраїнський конкурс виконавців на народних інструментах ім. А. Онуфрієнка (Дрогобич, 2007, 2009, 2012), міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile» який є унікальний з точки зору ансамблево-оркестрових народно-інструментальних номінацій (Дрогобич, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012) [19].

Іншу групу складають *конкурси та фестивалі фольклорного спрямування, автентичного та реконструктивного фольклору, патріотично-краєзнавчі, етно-історичні, присвячені мистецтву різних етносів України, національних меншин, культур, держав, синтетичних форм музикування з фолькомпонентом.*

Такими є регіональне свято бойківського фольклору «Бойківське подвір'я» (Львів), «Бойківські фестини» (Турка), обласний огляд-конкурс вертепів «Різдвяна зірка» серед творчих колективів дитячих мистецьких шкіл Львівщини, обласне свято зимового фольклору «Ой, радуйся, земле» (Трускавець), обласний фестиваль традиційної обрядової культури та фольклорних колективів загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів Львівщини «Княжа династія», Всеукраїнський козацький фестиваль «Богданові звитяги» (м. Городок, Львівська обл.), Молодіжний фестиваль національних культур (Львів, ініційований управлінням у справах сім'ї та молоді Львівської ОДА), Фестиваль національних культур Львівщини «Всі ми діти твої, Україно», Міжнародний фестиваль єврейської музики, пісні и танцю «Музичний лев», Між-

народний фестиваль єврейської музики, пісні и танцю «LvivKlezFest», Міжнародний фольклорний фестиваль «Карпатія – 2009» (с. Лаврів, Старосамбірський р-н), Міжнародний телевізійний фестиваль української пісні та музики «Горицвіт».

Ансамблі з баянами та акордеонами у складі фігурують і у ході естрадних, джазових, рок-фестивалів та конкурсів, що відбуваються на Львівщині. Такими є Етно-джазовий фестиваль «Флюгери Львова», міжнародний фестиваль «Етновир». Обласний фестиваль-конкурс музичних колективів «Музична скарбниця» (Львів, 2008, диплом). Велику активність у перебігу мистецьких змагань демонструють колективи естрадно-фольклорного спрямування найрізноманітніших складів. Мішаний ансамбль «Orchestra Vito» є постійним учасником міжнародних фестивалів: «Флюгери Львова» (2007, 2008, 2009), та «Підкамінь» (2007), «Jazz Bez» (2007) [8, 47].

Новітнім явищем є *молодіжні мистецько-змагальні акції, що проводяться за участю та з ініціативи релігійних громад чи відбуваються під егідою церкви*. Таким, зокрема, є Етно-Фестиваль «Підкамінь», який збирає групи етноспрямування від самодіяльних колективів сільських народних домів до професійних виконавців етно-року, -джазу, -попу, -електро, -техно та ін. Акція відбувається під егідою Львівської Архiepархії Української Греко-Католицької Церкви (ЛА УГКЦ) та Школи Християнського Аніматора,

Поряд з лауреатськими званнями та власним ініціюванням творчих змагань учасники та керівники колективів Львівщини з баянами-акордеонами у складі дедалі частіше фігурують серед членів журі, почесних учасників та гостей конкурсів, що засвідчує широке визнання успішності їх концертних мистецьких здобутків.

Вже у 1971 р. у складі журі обласного огляду ансамблів «Троїсті музики» переможців районних конкурсів бачимо імена Г. Казакова та П. Шахова. Членом журі міжнародних і республіканських конкурсів в Україні, Німеччині, Росії, Польщі, Франції, Італії, Норвегії працював А. Онуфрієнко, ті ж функції у перебігу Всеукраїнських та міжнародних конкурсів в Україні та Польщі здійснював його учень С. Карась. Сьогодні постійним членом журі Всеукраїнських та міжнародних конкурсів та фестивалів в Україні є послідовник А. Онуфрієнка та учень С. Карася – А. Душний (Дрогобич, Львів, Трускавець, Моршин, Кіровоград, Ужгород, Ялта, Донецьк).

Висновки. Отже, проаналізувавши панораму участі окремих ансамблів та оркестрів народних інструментів з баянами та акордеонами у складі в конкурсно-фестивальному русі, а також різноплановість мис-

тецьких проектів в контексті означеної теми ми вважаємо, Львівщина – потужний центр народно-інструментального мистецтва Західної України, яка має низку провідних та різнопланових колективів за участю баяна-акордеона, які в свою чергу становлять «золотий фонд» української школи гри на народних інструментах, а організація різнопланових мистецьких форумів сприяє популяризації як регіону, так і України в цілому на національному та міжнародному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Басурманов А. Справочник баяниста : [под общ. ред. проф. Н. Чайкина] / А. Басурманов. – М. : Советский композитор, 1987. – 424 с.
2. Безугла Р. Баянне мистецтво в музичній культурі України (друга половина ХХ століття) : автореф. дисерт. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 – вузичне мистецтво / Р. Безугла. – К., 2004. – 21 с.
3. Боженський А. «Візерунки Прикарпаття – 2011» / А. Боженський // Галицька зоря. – 2011. – П'ятниця, 16 грудня. – № 138–139 (13296–97).
4. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручник [для вищих та сер. муз. навч. закладів] / М. Давидов. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2010. – 592 с.
5. Дрозда П. Огляди, конкурси та фестивалі як вагомий чинник популяризації народно-інструментального колективного виконавства / П. Дрозда // Студії музикознавчі. – К. : ІМФЕ, 2009. – № 2. – С. 68–72.
6. Душний А. Анатолій Онуфрієнко : життя, присвячене музиці : монографія / А. Душний. / [заг. ред. Б. Пица]. – Дрогобич : Посвіт, 2010 – 328 с.
7. Душний А. Прикарпатський дует баяністів – творчо-виконавський аспект : навчальний посібник / А. Душний. – Дрогобич : Посвіт, 2007. – 88 с.
8. Душний А., Пиц Б. Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва : довідник / А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич : Посвіт, 2010. – 216 с.
9. Кужелев Д. Баянна творчість українських композиторів : навчальний посібник / Д. Кужелев. – Львів : СПОЛОМ, 2011. – 206 с.
10. Кундис Р. Представники Львівської баянної школи в контексті національного та міжнародного виконавства та педагогіки / Р. Кундис // Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки та Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: зб. наук. пр. / [упор. О. І. Коменда]. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – Вип. 8 – С. 58–68.
11. Михаць М. Зразковий гурт «Прикарпатські музики»: становлення та творчий поступ колективу / М. Михаць // Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть : зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. – Дрогобич : Посвіт, 2007. – С. 240–258.
12. Народний інструментальний ансамбль «Намисто» / [вст. слово О. Тимків]. – Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2008. – 27 с.
13. Пасічняк Л. Типологія ансамблів за участю баяну, акордеону в Україні періоду Х – початку ХХІ століть/ Л. Пасічняк. // Львівська баянна школа та її

видатні представники (70-річчю від дня народження А.Онуфрієнка присвячується) : зб. мат. наук.-практ. конф. / [Упоряд. А. Душний, С. Карась, І. Фрайт]. – Дрогобич : Коло, 2005. – С.76–88.

14. Пікунець С. Співає і танцює «Підбужанка» / С. Пікунець. – Дрогобич : Посвіт, 2009. – Кн. I. – 68 с.

15. Поникарова Л. Баян в народно-інструментальному жанрі України : учебно-метод. посібник по курсу «Теорія і історія народно-інструментального виконання» / Л. Поникарова. – Харків : Торнадо, 2003. – 104 с.

16. Посікіра Л. Оркестри народних інструментів у Львівській державній музичній академії ім. М. В. Лисенка / Л. Посікіра. // Академічне мистецтво оркестрів народних інструментів і капел бандуристів спеціальних музичних вузів України. – К., 2005. – С. 61–66.

17. Пыц Б. Научно-практическая конференция «Львовская баянная школа и ее выдающиеся представители» / Б. Пыц // Народник (Москва). – 2005. – № 2. – С. 36–37.

18. Семешко А. Баянно-акордеонне мистецтво України на зламі ХХ – ХХІ століть : довідник/ А. Семешко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. – 244 с.

19. Сергієнко О. До питання конкурсно-фестивального руху народників Львівщини (кінець ХХ початок ХХІ століття) / О. Сергієнко // Зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка : мат. II-ї Всеукр. наук.-практ. конф. «Творчість композиторів України для народних інструментів», присвяченої 75-річчю від дня нар. видатного укр. комп. В. Власова (ДДПУ ім. І. Франка, 2.12.2011, м. Дрогобич) / [Ред.-упоряд. А. Душний]. – Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. – Вип. 2. – С. 63–67.

20. Фрайт І. Корифеї баянного мистецтва на Дрогобиччині / І. Фрайт // Львівська баянна школа та її видатні представники : зб. мат. наук.-практ. конф. / [упоряд. А. Душний, С. Карась, І. Фрайт]. – Дрогобич : Коло, 2005. – С. 116–123.

21. Чумак Ю. Творча діяльність «Прикарпатського дуєту баяністів» : магістерська робота. Рукопис / Ю. Чумак. – Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2003. – 65 с.

22. Шафета В. До питання колективного музикування Львівщини за участю баяна та акордеона / В. Шафета // Максимова О., Шафета В. Педагогічний репертуар для народних інструментів (з репертуару тріо «Гармонія») : навчальний посібник. – Дрогобич : Посвіт, 2011. – С. 6–13.